MUNI
FSS

Oponentský posudek bakalářské práce
(obhajoba leden 2023)

Autor/ka:	Vedoucí práce:	**Oponent/ka:**
Eliška Pavlíková	***Mgr. Lenka Waschková Císařová, Ph.D.***	***Mgr. Jaroslav Čuřík, Ph.D.***

Název práce: ***„Ve válce“ – Soubor publicistických rozhovorů o válce na Ukrajině pro Deník N***

1. Teoretický rámec

Cílem práce Elišky Pavlíkové je vytvořit sérii publicistických rozhovorů o válce na Ukrajině a specifikách informování z války s vybranými reportéry. Cílovým médiem je Deník N.

Úvod práce je velmi minimalistický (půlstránkový), což znamená, že autorka v něm ani neměla dostatek prostoru na zdůvodnění výběru tématu a zdrojů *(v žurnalistice by se měl používat termín zdroj, pojem respondent patří do výzkumné oblasti). Píše jen, že „Téma války na Ukrajině jsem zvolila proto, že jde o aktuální událost, která ovlivňuje geopolitické dění ve světě a její důsledky dopadají i na Českou republiku“. Výběru tématu, či spíše cílového média pro zvolené téma, se pak krátce věnuje jen v oddílu 5.1 Volba cílového média.*

Pokud jde o zdroje rozhovorů, diplomantka nijak nevysvětluje, proč se zabývá zrovna válečnými reportéry. Není typické, že novináři zpovídají novináře (navíc vlastně konkurenty vlastní redakce), žurnalisté se snaží nacházet zejména primární zdroje příběhů, ne až vypravěče příběhů.

Budou tak rozhovory s novináři zajímavé pro běžné publikum cílového média? Nebylo by zajímavější přinést spíš rozhovory s lidmi, kterých se válka na Ukrajině přímo dotýká? Z bakalářské práce není ani jasné, jak se na vhodnost takto pojatého tématu dívají redaktoři cílového média zpovídaní v rešeršních rozhovorech (zvlášť když na Ukrajinu jezdí přímo redaktoři Deníku N; proč by pak ve vlastním médiu měli uveřejňovat rozhovory s novináři, kteří jim vlastně konkurují?)

V kontextuální části se autorka snaží vymezit základní oblasti, kterých se týkají výsledné žurnalistické produkty, tedy válka na Ukrajině a válečná žurnalistika.

Kontextuální rámec je v podstatě obsahově propojený s tématem výsledných žurnalistických rozhovorů, diplomantka však především v oddílu o válce na Ukrajině využívá jen omezený počet zdrojů, namísto primárních odborných zdrojů cituje hlavně sekundární, zejména mediální portál Euractive. Kontext je spíše kusou stručnou rešerší, bez důkladného a relevantního zdrojování a argumentace. Celý text působí jako by byl šit horkou jehlou v časovém stresu.

V teoretické části se studentka věnuje teorii žánru, bohužel jen velmi úsporně. Většinu kapitoly zabírá pojednání o tom, co je to vlastně žánr a publicistika a tomu nejdůležitějšímu, ***tedy přímo žánru publicistický rozhovor, se diplomantka věnuje jen minimálně (na necelých dvou stranách normalizovaného textu). Logicky tak nemohla důkladně pojmout všechny potřebné aspekty žánru, například jazykovou stránku publicistických rozhovorů. Formálními aspekty se sice autorka zabývá, ale jen velmi kuse.***

Chybí také část o rozdílech mezi tištěnou a online formou rozhovorů, *když cílové médium má obě verze (zpočátku také není zcela jasné, do které z nich diplomantka své produkty směřuje, uvádí to krátce až na straně 38). Online podoby se studentka jen velmi lehce dotýká ve třech řádcích o titulcích.*

Celkově je teoretická část minimálně na hranici dostatečnosti, je psaná publicisticky, autorka (nejen zde) nevyužívá odborný jazykový styl.

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra mediálních studií a žurnalistiky

Joštova 218/10, 602 00 Brno, Česká republika
T: +420 549 49 3835, E: 110872@mail.muni.cz, https://medzur.fss.muni.cz/

2. Metodologické zakotvení

Metodologická část se zabývá postupy použitými při tvorbě produktů (rešerše, metoda rozhovor). Obě metody by měly být rozebrány podrobněji.

U rešerše autorka v podstatě téměř nepopisuje jiné než internetové možnosti a internetovým zdrojům se věnuje spíše obecněji, kupříkladu vůbec nezmiňuje sociální sítě (jejich výhody, ale i někdy zásadní limity), které jsou právě v případě jejího tématu, válečného konfliktu, v dnešní době velmi využívaným rychlým nejen rešeršním zdrojem *(využívání sociálních sítí diplomantka popisuje jen na několika řádcích až v textu o cílovém médiu).*

U rozhovoru by si důkladnější rozbor zasloužilo využívání online formy. Autorka se sice online formám částečně věnuje, ale vlastně jen z technického hlediska, ***prakticky pomíjí vliv online formy přímo na obsah komunikace novináře a zdroje. Přitom online formu zvolila u všech čtyř zdrojů výsledných publicistických rozhovorů.***

V další části se autorka věnuje metodám pro zjišťování informací v redakci cílového média, využívá rozhovory s redaktory a rešerši.

Pomocí rešerše hodlá například zjišťovat, „jak vypadají a jakou strukturu mají rozhovory pro Deník N v jejich archivu článků na webu a jakým způsobem zpracovávají téma války na Ukrajině“. ***Ovšem dále tuto rešerši nijak neupřesňuje, není tedy jasné, za jaké období ji dělala, jaká klíčová slova využila a co konkrétně vlastně sledovala.***

Redakční respondenty rešeršních rozhovorů autorka v této kapitole krátce představuje a uvádí i tematické okruhy, kterým se bude v těchto rozhovorech věnovat.

3. Empirická / praktická (tvůrčí) část práce

Část o cílovém médiu je dostatečně podrobná, i když vlastně využívající PR zdroje. Na hranici dostatečnosti je text věnující se žánru (a méně už metodám žurnalistické práce na něm) v cílovém médiu.

Kupříkladu jazykové prostředky popisuje autorka opravdu stručně v jednom odstavci a online podobu rozhovorů prakticky nerozebírá. *Přitom v metodologické kapitole slibuje, jak už bylo uvedeno výše, že bude dělat rešerši v archivu článků na webu.* ***V kapitole o cílovém médiu a žánru publicistický rozhovor v něm, ale byť minimální využití výsledků takové rešerše zcela chybí (přitom si tak mohla upřesnit například obvyklé rozsahy rozhovorů, které rešeršní rozhovory popisují jen velmi vágně, podobně jako rozsahy titulků, kdy jeden z respondentů říká, že lepší jsou kratší než delší).***

Reflexe je velmi stručná, zčásti jen popisná a málo provázaná s odbornou literaturou i s rozhovory s redaktory cílového média. Zcela nedostatečný a obecný, bez konkrétních příkladů, je pak devítiřádkový oddíl 6.5 Zpracování rozhovoru s jedním odkazem na rešeršní rozhovor.

V některých částech reflexe není jasné, odkud studentka bere uváděné informace *(například v oddílu 6.1 Výběr respondentů není uvedený ani jeden zdroj, přestože tam diplomantka uvádí například konkrétní údaje o zdrojích rozhovoru. Kde ty informace vzala?).*

Autorka v této kapitole reflektuje i online formu rozhovorů, kterou zvolila ve všech případech. Opět (stejně jako tomu nebylo v teoretické části) by ale bylo dobré se více věnovat limitům takového způsobu získávání informací.

Výsledné rozhovory jsou obecně zpracované na průměrné úrovni, ovšem s tím, že by zasluhovaly editaci. ***U některých částí například další otázky nenavazují na odpověď zdroje, ač se to přímo nabízí*** *(viz například rozhovor s Andreasem Papadopulosem, kde jedna z odpovědí končí větou: „...nejde o to gró* ***[sic!]*** *práce zpravodaje, kterou jsem si vysnil, když mi bylo 15 let“. Autorka se pak neptá na to, co si tedy reportér vysnil, ale ptá se ho na to, zda musel mít při vstupu na Ukrajinu akreditaci).*

Některé odpovědi jsou také až příliš dlouhé, například v prvním rozhovoru je několik odpovědí delších než jedna normalizovaná strana textu. Proč je autorka nezkrátila nebo nerozdělila vloženou otázkou? Proč to nijak nereflektuje?

Studentka se nevyhnula ani ***častému využití neobratných dvojotázek, ale i trojotázek.***

Také využití stejných informací v úvodním odstavci a pak ještě jednou v jedné z odpovědí rozhovoru nepůsobí příliš čtenářsky přívětivě.

Některé titulky jsou snad až příliš dlouhé, ***jiné pro čtenáře nicneříkající, když je v jednom uvedena citace a uvození zní „… tvrdí Novák“.***

Forma rozhovorů příliš neodpovídá formě využívané v cílovém médiu. Na straně 44 přitom sama autorka píše, že v cílovém médiu se používají mezititulky nebo medailony, ale ona sama nic z toho nepoužila ani v jednom ze čtyř rozhovorů.

Cílové médium, tedy ***web Deníku N také využívá v úvodu rozhovorů jakési shrnutí v několika odrážkách nazývané například „Co se z rozhovoru mimo jiné dozvíte“ nebo „V rozhovoru se mimo jiné ptáme“. Tuto formu autorka nikde nezmiňuje, ani ji sama ve svých rozhovorech nevyužila****.*

Škoda, že v práci chybí reflexe rozhovorů ze strany novinářů cílového média, mohla být přínosem.

Autorka navíc nikde v bakalářské práci nevysvětlila (jak už jsem zmínil v úvodu tohoto posudku), proč by měly být rozhovory s novináři vhodné pro Deník N, který sám svoje reportéry na Ukrajinu vysílá a zpovídaní novináři tak vlastně představují konkurenci.

Na základě předloženého díla tak nelze jednoznačně posoudit, zda byl cíl práce vůbec splněný, zda jde o rozhovory, které jsou v cílovém médiu publikovatelné.

Obecně lze soudit, že rozhovory s válečnými novináře budou mnohem více než „obyčejné čtenáře“ zajímat právě novináře nebo studenty žurnalistiky.

4. Formální aspekty

Chybí uvedení délky práce a rozsahu výsledných produktů.

Autorka nesystémově odkazuje na různé zdroje, někdy uvádí přesné stránky, jinde odkazuje na celou několikasetstránkovou publikaci, přičemž není jasný klíč, podle něhož tak činí. Případné dohledávání konkrétních informací podle takových široce pojatých odkazů je pak velmi problematické.

Práce obsahuje časté jazykové i typografické chyby, překlepy, dokonce i hrubky (jednotky se pohybovali apod.).

5. Celkové zhodnocení **E–F**

Diplomantka Eliška Pavlíková předložila dílo obsahující výrazné nedostatky uvedené výše, její bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.

V Brně dne 14. 1. 2023

Mgr. Jaroslav Čuřík, Ph.D.,

oponent bakalářské práce